

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๖๖/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิชุมชนอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีร้องเรียนว่า การขออนุญาต
เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ตำบล อำเภอ
เมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม กระทั่งที่ดินทำกิน
การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง

๑. ความเป็นมา

๑.๑ กลุ่มบุคคลที่อยู่อาศัยและมีที่ดินทำกินในพื้นที่ตำบล อำเภอ
เมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ได้ร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้อง (ป) ที่ ๖๘/๒๕๖๖ ลงวันที่
๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ ว่า ขอให้ประสานการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกข่มขู่คุกคามจาก
การเคลื่อนไหวคัดค้านการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู

อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยลงพื้นที่ ณ ศาลาประชาคม เพื่อรับฟัง
ข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและตรวจสอบพื้นที่พิพาท รวมถึงได้ประชุม ณ ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับ
จังหวัดมุกดาหาร กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดมุกดาหาร ตำรวจภูธรจังหวัดมุกดาหาร
สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมุกดาหาร สถานีตำรวจภูธร สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ศูนย์ป่าไม้จังหวัดมุกดาหาร เทศบาลตำบล และผู้ร้อง เพื่อหารือ
แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยได้ข้อสรุปว่า

๑) สถานีตำรวจภูธร จะเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเพื่อเฝ้าระวัง
เหตุการณ์ในพื้นที่

/๒) สำนักงาน...

๒) สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมุกดาหารจะช่วยเหลือทางคดีหากผู้ร้องถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการเรียกร้องสิทธิในที่ดินหรือการเคลื่อนไหวกัดค้านโครงการของผู้ร้อง

๓) มีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องมีหนังสือแจ้งข้อมูลการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ให้ผู้ร้องทราบอย่างเป็นทางการทุกครั้ง

ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวการประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ ได้มีมติเห็นชอบผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแล้ว

๑.๓ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] อาจกระทบกับที่ดินทำกินของประชาชน สิทธิชุมชนในทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีมติให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นคำร้องที่ ๙๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสถานีตำรวจภูธร [REDACTED] ที่ ดช ๐๐๑๙(มท).๘(๑๖)/๘๔๘ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือผู้ถูกร้อง ที่ พิเศษ ๐๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือจังหวัดมุกดาหาร ที่ มท ๐๐๑๔.๓/๑๐๘๓๙ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ที่ มท ๐๐๑๔.๓/๒๑๐๐ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ มท ๗๑๕๐๑.๐๖/๖๔๓ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ที่ มท ๐๐๑๔.๓/๒๑๑๔ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ หนังสือจังหวัดมุกดาหาร ที่ มห ๐๐๑๔.๓/๓๕๕ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๘ หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ที่ มห ๐๐๑๔.๓/๔๐๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

กลุ่มบุคคลที่อยู่อาศัยและมีที่ดินทำกินในพื้นที่ตำบล [REDACTED] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และ [REDACTED] นักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เคลื่อนไหวคัดค้านการเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชนที่อยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากนโยบายทวงคืนผืนป่าของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ทั้งกระบวนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม่ถูกต้องตั้งแต่ขั้นตอนแรก เนื่องจากไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่โดยรอบโครงการทราบ ไม่มีการประชาคมหมู่บ้าน รวมถึงไม่ตรวจสอบสภาพป่าก่อนเสนอขอความเห็นชอบจากสภามณฑล [REDACTED]

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] บริเวณ [REDACTED] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ต่อจังหวัดมุกดาหาร เพื่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานลม ซึ่งต่อมา กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ ๑๒๑ ไร่ ๓ งาน ๖๘ ตารางวา (๑๒๑-๒-๖๘ ไร่) ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๖ โดยพื้นที่ดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ และไม่เป็นพื้นที่ทับซ้อนหรือพื้นที่ทวงคืนผืนป่า

๒) ผู้ถูกร้องได้ประชาสัมพันธ์และพบปะประชาชนในพื้นที่ [REDACTED] อย่างต่อเนื่อง โดยได้ชี้แจงความเป็นมา แผนงาน และประโยชน์ต่าง ๆ ที่ชุมชนจะได้รับจากโครงการ เช่น การจ้างแรงงานในพื้นที่ กองทุนพลังงานของชุมชน รายได้จากการท่องเที่ยว รายได้จากการจัดเก็บภาษี เป็นต้น และผู้ถูกร้องได้นำประชาชนพร้อมผู้บริหารเทศบาลตำบล [REDACTED] ไปดูงานโรงไฟฟ้าพลังงานลมที่ตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ตลอดจนจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในทั้งสามหมู่บ้าน ปรากฏว่า ประชาชนได้ให้ความเห็นชอบ ๔๒๕ คน ทั้งนี้ โรงไฟฟ้าพลังงานลมไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงขอความเป็นธรรมเพื่อให้สามารถตั้งโครงการซึ่งจะช่วยลดภาระการนำเข้าไฟฟ้าจากต่างประเทศและนำไฟฟ้ามาพัฒนาประเทศ หากมีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อประชาชนหรือชุมชน ผู้ถูกร้องพร้อมแก้ไขปัญหาดต่อไป

/๓) ผู้ถูกร้อง...

๓) ผู้ถูกร้องต้องการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนอย่างจริงจัง จึงยังไม่ได้เริ่มดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานลม และได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร ขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกครั้งเพื่อความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย จากข้อมูล ณ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ทราบว่า คณะกรรมการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารแต่งตั้ง อยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) จังหวัดมุกดาหาร

๑.๑) เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ จังหวัดมุกดาหารได้รับคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม เนื้อที่ ๒๕๓-๑-๕๕ ไร่ จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ตรวจสอบสภาพป่าบริเวณที่ขออนุญาต และมอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหารตรวจสอบสภาพป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) เมื่อตรวจสอบสภาพป่าแล้ว จังหวัดมุกดาหารได้ส่งเรื่องไปยังกรมป่าไม้ พร้อมมีความเห็นสมควรอนุญาตให้ผู้ถูกร้องเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เนื้อที่ ๑๗๐-๓-๑๒ ไร่

๑.๒) ต่อมา ประชาชน [REDACTED] ได้มีหนังสือคัดค้านถึงจังหวัดมุกดาหาร โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ (๑) ผู้ถูกร้องไม่มีประกาศประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลรายละเอียดของโครงการอย่างรอบด้านภายในกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างน้อย ๑๕ วัน (๒) ไม่ได้ศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน (๓) โครงการระบุข้อมูลของหมู่บ้านที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการเพียงแห่งเดียว คือ [REDACTED] ซึ่งเป็นที่ตั้งโครงการ แต่ไม่กล่าวถึงประชาชน [REDACTED] ซึ่งได้เข้าไปทำกินในพื้นที่ [REDACTED] (๔) พื้นที่ตั้งโครงการอุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าต่อชุมชน เป็นพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจและหาอาหารตามธรรมชาติจากระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ และ (๕) พื้นที่ดังกล่าวอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหจากนโยบายทวงคืนผืนป่าของ คสช.

๑.๓) จังหวัดมุกดาหารได้ส่งสำเนาหนังสือร้องเรียนข้างต้นให้กรมป่าไม้ทราบ และแจ้งให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งผลการตรวจสอบสรุปได้ว่า พื้นที่ตามคำขออนุญาต ๒๕๓-๑-๕๕ ไร่ ทั้บซ้อนที่ดิน ๔ ส่วน ได้แก่ (๑) ที่ดินทำกินของประชาชนที่ได้สำรวจการถือครองตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จำนวน ๒ แปลง เนื้อที่ ๔๓ ตารางวา (๒) ที่ดินทำกินของสมาชิก [REDACTED] ซึ่งอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหา เนื้อที่รวม ๒๒-๑-๙๙ ไร่ (๓) พื้นที่สวนป่าของรัฐ และ (๔) พื้นที่ที่อยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหจากนโยบายทวงคืนผืนป่าของ คสช.

๑.๔) กรมป่าไม้ได้แจ้งให้จังหวัดมุกดาหารประสานสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) และผู้ถูกร้อง ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมว่า พื้นที่ที่เห็นสมควรอนุญาตให้ผู้ถูกร้องเข้าทำประโยชน์ เนื้อที่ ๑๗๐-๓-๑๒ ไร่ ทับซ้อนที่ดินทำกินของประชาชนที่ได้สำรวจถือครองตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พื้นที่สวนป่าของรัฐ ที่ดินทำกินสมาชิก ██████ ซึ่งอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการขออนุญาตยังมีปัญหากับประชาชนในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงอยู่หรือไม่ อย่างไร

ต่อมา สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ได้รายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้ปรับลดพื้นที่ขออนุญาตลงเหลือ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ จึงไม่ทับซ้อนที่ดินทั้ง ๓ พื้นที่ข้างต้น จังหวัดมุกดาหารจึงได้รายงานไปยังกรมป่าไม่ว่า ปัญหาความไม่เข้าใจของประชาชนทั้งสามหมู่บ้านหมดไปแล้ว และไม่มีประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

๑.๕) คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ มีมติเห็นชอบการเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้จึงอนุญาตให้ผู้ถูกร้องเข้าทำประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ██████ เนื้อที่ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ มีกำหนดระยะเวลา ๓๐ ปี

๑.๖) หลังการออกหนังสืออนุญาตให้กับผู้ถูกร้อง ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องทุกข์มายังจังหวัดมุกดาหาร ขณะเดียวกันกรมป่าไม้ยังแจ้งว่า เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ได้รับหนังสือของผู้ร้อง ขอให้เพิกถอนใบอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าเขตป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องจากการยื่นคำขออนุญาตไม่ถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งกรมป่าไม้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ปรับลดพื้นที่ลงเหลือเนื้อที่ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ จึงไม่ทับซ้อนที่ดินทำกินของสมาชิก ██████ พื้นที่สวนป่าของรัฐ และได้ร่วมกันตรวจสอบแล้วปรากฏว่าปัญหาความไม่เข้าใจของประชาชนทั้งสามหมู่บ้านได้หมดไป และไม่มีประชาชนได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ประกอบกับเรื่องนี้ได้มีการอนุญาตเข้าทำประโยชน์แล้ว ทั้งการอนุญาตยังมีเงื่อนไขแนบท้ายกำหนดว่า หากเกิดปัญหาการร้องเรียน ผู้รับอนุญาตต้องแก้ไขปัญหาในทันที ดังนั้นจึงขอให้พิจารณาประสานสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ผู้ถูกร้อง และตัวแทนผู้ร้องร่วมตรวจสอบพื้นที่และข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน พร้อมกับแจ้งผู้ถูกร้องให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต

๑.๗) จังหวัดมุกดาหาร จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการคัดค้านการอนุญาตให้ผู้ถูกร้องใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ██████ โดยอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ข้อมูล ณ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗)

๒) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร
(สำนักงาน ทสจ. มุกดาหาร)

๒.๑) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ มีการประกาศให้ป่าดงหมู เป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [redacted] ครอบคลุมพื้นที่ตำบล [redacted] อำเภอ ดงหลวง และตำบล [redacted] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีเนื้อที่รวม ๔๑,๔๐๓.๐๐ ไร่ ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ ใดๆก็ตาม จากผลการอ่านแปลภาพถ่าย ทางอากาศในปี ๒๕๖๕ พบว่า มีพื้นที่ป่าคงเหลือ ๓,๓๒๕.๓๕ ไร่ มีแปลงอนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่ ๓๓๔.๘๘ ไร่ สงมอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. ๓๐,๙๒๓.๑๗ ไร่ และเป็นที่ราชพัสดุ ๑๖.๐๕ ไร่ ทั้งนี้ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖ พบว่า สภาพพื้นที่มีร่องรอยการเข้าทำประโยชน์ของประชาชน โดยปลูกยางพารา นาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และอื่น ๆ

๒.๒) เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าทำ ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ต่อจังหวัดมุกดาหาร เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม ซึ่งประกอบด้วย กังหันลม ๑๔ ต้น ตามมาตรา ๑๓/๘ และมาตรา ๑๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขออนุญาตและการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [redacted] แล้ว

๒.๓) สำนักงาน ทสจ. มุกดาหาร ได้รับแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนและการรับฟังความคิดเห็นในการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จาก สำนักงานเทศบาลตำบล [redacted] ตามหนังสือ ที่ มท ๗๑๕๐๑.๐๖/๗๓๔ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ สรุปได้ดังนี้

๒.๓.๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นหนังสือผ่านเทศบาลตำบล [redacted] ขอให้เสนอญัตติต่อสภาเทศบาลตำบล [redacted] เพื่อเห็นชอบการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม

๒.๓.๒) โรงไฟฟ้าพลังงานลมเป็นโครงการที่ไม่เข้าข่ายการจัดทำ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้นที่ ๑ จึงไม่ต้องจัดทำรายงาน EIA ตามประกาศดังกล่าว และตามแผนการดำเนินโครงการของผู้ถูกร้อง ได้จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นไว้ในช่วงการดำเนินการระยะที่ ๒ ดังนั้น จึงเสนอ ญัตติให้สภาเทศบาล [redacted] พิจารณาให้ความเห็นชอบการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวน แห่งชาติ

/๒.๓.๓) สภา...

๒.๓.๓) สภาเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้นำญัตติบรรจุเข้าวาระการประชุม สมัยสามัญ สมัยที่ ๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเรียกประชุมสภาเทศบาล [REDACTED] พร้อมปิดประกาศหนังสือเชิญ พร้อมทั้งวาระการประชุมไว้อย่างเปิดเผย ณ สำนักงานเทศบาลตำบล [REDACTED] ก่อนกำหนดการประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน อีกทั้งได้ประชาสัมพันธ์กำหนดวันนัดประชุม เวลา สถานที่ประชุม และเรื่องที่จะนำเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าร่วมรับฟังการประชุมทางเว็บไซต์ของเทศบาลตำบล [REDACTED] ซึ่งถือเป็นการแจ้งข้อมูลให้ประชาชนในพื้นที่ทราบเกี่ยวกับการประชุมในวาระดังกล่าว เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาแล้ว “มีมติเห็นชอบในโครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานลม ซึ่งตั้งอยู่ใน [REDACTED] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ว่าเป็นโครงการที่ดี แต่ก่อนที่จะดำเนินการต่อไปนั้น ต้องผ่านประชาคมจากประชาชนในพื้นที่ก่อน และให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกจุด^๑ให้ชัดเจนก่อนดำเนินการ ไม่ให้ทับที่ของประชาชน ถ้าไม่เป็นไปตามนี้ ที่ประชุมถือเป็นโมฆะและ/หรือให้ดำเนินการตามระเบียบฯ”

๒.๔) การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ทำกิน

๒.๔.๑) วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ประชาชน ๖๐ คน ได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อจังหวัดมุกดาหารว่า ประชาชนตำบล [REDACTED] รวม ๓๔๓ คน ได้ครอบครองทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู บริเวณ [REDACTED] มาตั้งแต่บรรพบุรุษก่อนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ ต่อมาระหว่างปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เจ้าหน้าที่ได้ตรวจยึดพื้นที่ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง และตัดต้นยางพารา ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จึงขอให้ชะลอการตรวจยึด ชั่วไว้ รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ทรัพย์สินในพื้นที่ตรวจยึดไว้ก่อน และขอเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ที่ตรวจยึดต่อไปจนกว่าจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งขอให้แต่งตั้งคณะทำงานระหว่างส่วนราชการและภาคประชาชน เพื่อตรวจสอบการครอบครองที่ดินทำกิน

๒.๔.๒) จังหวัดมุกดาหารมีคำสั่งที่ ๒๑๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการครอบครองเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] ท้องที่ตำบล [REDACTED] เพื่อตรวจสอบการครอบครองที่ดินในบริเวณที่ตรวจยึด และพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยคณะทำงานได้ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายครั้ง และในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ คณะทำงานได้มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับผู้แทนกลุ่มประชาชนผู้เดือดร้อน ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อมูลแปลงที่ดินของกลุ่มประชาชนที่เดือดร้อน ๖๗ แปลง ผลการตรวจสอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) พบว่า การรังวัด /แปลงที่ดิน...

^๑ หมายถึง การระบุพิกัด

แปลงที่ดินระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ มีตัวแทนของประชาชนเป็นผู้นำชี้ ๖๗ แปลง เนื้อที่ ๖๔๙.๘๙ ไร่

๒.๔.๓) จังหวัดมุกดาหารได้นำประเด็นข้อพิพาทข้างต้นเข้าหารือในการประชุมคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด) ครั้งที่ ๓/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ เพื่อพิจารณาว่าพื้นที่พิพาทที่สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ได้รังวัดแปลงที่ดินระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ มีความเหมาะสมที่จะนำเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินให้ชุมชน (คทช.) ตามนโยบายรัฐบาลหรือไม่ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นควรให้สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) นำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดิน เพื่อกำหนดให้พื้นที่ที่มีร่องรอยการทำประโยชน์ก่อนปี ๒๕๔๕ เนื้อที่ ๑๔๔.๑๙ ไร่ เป็นพื้นที่เป้าหมายตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คทช.) ตามนโยบายรัฐบาล

๓) เทศบาลตำบลคำป่าหลาย

ชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นการพิจารณาให้ความเห็นต่อการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เช่นเดียวกับสำนักงาน ทสจ. มุกดาหาร ตามข้อ ๒.๓)

๔) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดมุกดาหาร

ชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เช่นเดียวกับสำนักงาน ทสจ. มุกดาหาร ตามข้อ ๒.๑) และข้อ ๒.๔)

๕) สถานีตำรวจภูธร [REDACTED]

เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและสายตรวจได้ตรวจสอบพื้นที่พิพาทตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน ยังไม่พบเหตุความรุนแรงหรือการข่มขู่คุกคามเกิดขึ้นและยังไม่พบว่ามีผู้ใดเข้าแจ้งความร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนในเรื่องการข่มขู่จากกรณีดังกล่าว

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖^๒ รับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของ [REDACTED] ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ดินทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] และกรณีอื่น ๆ อีกกว่า ๓๐ กรณี ได้แก่

๑.๑) หลักการและแนวทางการแก้ไขปัญหาของ [REDACTED] คือ (๑) ควรยุติการคุกคามพื้นที่ของสมาชิก [REDACTED] ด้วยการยุติการแจ้งความดำเนินคดีในทุกพื้นที่ คดีใหม่ต้องไม่มี หรือให้ยุติทุกกรณี คดีเก่าที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีมาตรการจำหน่าย หรือชะลอการดำเนินคดี และ

/นำเข้าสู่...

^๒ จาก ค้นหาข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี, โดย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/?prep_id=409594, เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

นำเข้าสู่การนิรโทษกรรมแก่ประชาชนซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ (๒) รัฐบาลควรยึดปัญหาความเดือดร้อน ข้อมูลและข้อเท็จจริงของประชาชนเป็นหลัก (๓) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายที่เป็นอุปสรรคให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา (๔) สำหรับปัญหารายกรณีและกรณีปัญหาเร่งด่วนที่มีแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกับหน่วยงานของรัฐ และเมื่อได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้ข้อยุติแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการทราบ หากยังไม่ได้ข้อยุติ ให้จัดทำแผนการแก้ไขปัญหากรณีอย่างเป็นรูปธรรมแล้วนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการแก้ไข ปัญหาของ [REDACTED] ให้ความเห็นชอบ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วแต่กรณี

๑.๒) เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทั้งระบบ ภายใต้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของ [REDACTED] โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และให้แก้ไขปัญหาดินทั้งระบบโดยยึดหลักการ คือ กระจายการถือครองที่ดิน ทุกคนต้องเข้าถึงที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตไม่ใช่สินค้า รับรองสิทธิชุมชน ให้บริหารจัดการที่ดินร่วมกันตามมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตลอดจนให้แก้ไขปัญหาค่าความขัดแย้งและส่งเสริมสิทธิชุมชน และให้ชุมชนสามารถเข้าถึงการพัฒนา โครงสร้างขั้นพื้นฐานและโครงการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม

๒) รายงานการวิจัย เรื่อง การแย่งยึดที่ดินจากนโยบายป่าไม้ในยุคทหาร คสช. กับการผลิตซ้ำความจนเรื้อรัง กรณีป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] และเอกสารข้อมูลโครงการไฟฟ้า พลังงานลม ตำบล [REDACTED] อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร^๓ จัดทำโดย [REDACTED] ด้วยการสนับสนุนของ [REDACTED] มีข้อมูลและข้อเสนอแนะดังนี้

๒.๑) เมื่อปี ๒๕๐๔ มีการประกาศให้พื้นที่บริเวณป่าดงหมูเป็นพื้นที่ ป่าไม้แห่งชาติ ทั้งที่แต่เดิมมีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่มาตั้งแต่ปี ๒๔๘๓ ต่อมาเมื่อจะประกาศให้ป่าดงหมู เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] จึงได้สำรวจและนำชี้แนวเขตที่ดินทำกินของประชาชน เพื่อกันออกจากพื้นที่ประกาศ อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เมื่อปี ๒๕๒๙ กลับพบว่าแนวเขตตามประกาศได้ทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชนจำนวนมาก ทำให้ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเข้าร่วมกับเครือข่าย [REDACTED] เพื่อเรียกร้องสิทธิในที่ดิน จนกระทั่งล่าสุด เมื่อปี ๒๕๕๗ ประชาชนที่มีที่ดินทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงหมู [REDACTED] ยังได้รับผลกระทบจากนโยบายทวงคืนผืนป่าของ คสช. รวมพื้นที่กว่า ๒,๐๐๐ ไร่

/๒.๒) ประชาชน...

^๓ จากการแย่งยึดที่ดินจากนโยบายป่าไม้ ความจนเรื้อรังโดยรัฐบาล คสช. กรณีป่าสงวนแห่งชาติดงหมู แปลง 2, โดย [REDACTED] สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗

๒.๒) ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมกับนักวิชาการด้านป่าไม้ สำรวจความหลากหลายของระบบนิเวศ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ ในพื้นที่ที่ผู้ถูกร้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์เพื่อก่อสร้างโรงไฟฟ้ากังหันลม เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๗ โดยได้สุ่มสำรวจบริเวณป่าโคกเพสี ป่าโคกถ้ำเม่น และโคกปอดาล พบต้นไม้ที่ปงชี้ว่าป่าอยู่ระหว่างการฟื้นตัวตามธรรมชาติ ไม่ใช่ป่าเสื่อมโทรม นอกจากนี้ จากการสำรวจยังพบป่าโคกหลายแห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งอาหาร และยังเป็นแหล่งต้นน้ำหรือ “ฮ่อง” ซึ่งมีลักษณะเป็นลำห้วยสายเล็ก ๆ และยังพบระบบนิเวศลานหินหรือพลาญหิน ที่ราบหุบเขาหรือนาหาด ตลอดจนลำห้วยสายสำคัญ ได้แก่ ห้วยบง ซึ่งเป็นลำห้วยที่ไหลไปยังห้วยบังทรายก่อนไหลลงสู่แม่น้ำโขงต่อไป

๒.๓) รายงานฯ มีข้อเสนอแนะ ๖ ข้อ ได้แก่ (๑) รัฐควรเปลี่ยนแนวคิดที่เห็นว่า ทรัพยากรเป็นทรัพย์สินของรัฐ (๒) ยกเลิกแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ หรือนโยบายทวงคืนผืนป่า (๓) ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากนโยบายทวงคืนผืนป่าในระดับจังหวัดและระดับประเทศ (๔) ควรเร่งแก้ไขปัญหาดินทำกินของผู้ยากจนและกลุ่มเปราะบาง (๕) ตั้งกองทุนฟื้นฟูและเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเร่งด่วน (๖) รัฐต้องยอมรับว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศเป็นส่วนหนึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก และไม่ควรนำกลไกทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๓) การตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมในเขตป่าสงวนแห่งชาติต้องขออนุญาต ๒ ขั้นตอน กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงขออนุญาตประกอบกิจการโรงไฟฟ้าพลังงานลมต่อไป โดยการขออนุญาตในแต่ละขั้นตอนมีวิธีการและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สรุปได้ดังนี้

๓.๑) การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

๓.๑.๑) ขั้นตอนการขออนุญาตเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต และการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดให้เอกชนยื่นคำขอต่อจังหวัดที่ป่านั้นตั้งอยู่ พร้อมแนบเอกสารหลักฐาน เช่น แผนที่แสดงภูมิประเทศ รายละเอียดโครงการ เอกสารหลักฐานที่แสดงผลการพิจารณาให้ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เมื่อจังหวัดได้รับคำขอแล้วให้รายงานพร้อมความเห็นเบื้องต้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสภาพป่า จากนั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นพร้อมรวบรวมเอกสารหรือหลักฐานเสนอไปยังกรมป่าไม้ เพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป

๓.๑.๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นไปตามระเบียบเดียวกับ ข้อ ๓.๑.๑) ซึ่งกำหนดให้เอกชนที่ประสงค์จะขออนุญาตเข้าใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จะต้องยื่นขอรับความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่ แล้วนำเอกสารหลักฐานที่แสดงผลการพิจารณาให้ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแนบพร้อมคำขอที่ยื่นต่อจังหวัด

๓.๒) การขออนุญาตประกอบกิจการโรงไฟฟ้าพลังงานลม

๓.๒.๑) ขั้นตอนการขออนุญาตเป็นไปตามพระราชบัญญัติ

การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการยื่นคำขอรับอนุญาต (licensing) พร้อมคำขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน และคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้าง ต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) ทั้งนี้ ก่อนที่จะยื่นคำขอ ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการกระบวนการก่อนยื่นคำขอ (pre-licensing) ซึ่งประกอบด้วย การเสนอขายไฟฟ้า การลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า การตรวจสอบข้อกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยผังเมืองและควบคุมอาคาร การดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การขอรับความคิดเห็นจากหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงการขอรับการสนับสนุนทางการเงิน จากนั้น สำนักงาน กกพ. จะทำความเข้าใจเสนอต่อ กกพ. เพื่อพิจารณาอนุญาต

๓.๒.๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำไปประกอบการ

การยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าจากสำนักงาน กกพ. เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดให้โรงไฟฟ้าที่ใช้พลังงานลมต้องจัดรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการที่กำหนดให้แล้วเสร็จก่อนเสนอต่อ กกพ. เพื่อประกอบการพิจารณาขอรับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า ซึ่งขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นประกอบด้วย การจัดทำรายงานขั้นต้น และสรุปรายละเอียดโครงการ เสนอต่อสำนักงาน กกพ. เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ จากนั้นให้ปิดประกาศเผยแพร่ข้อมูล แจ้งกำหนดการและสถานที่จัดเวที ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น รวมถึงต้องจัดรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมในช่องทางอื่นด้วย เมื่อจัดเวทีเสร็จสิ้น ให้ทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและปิดประกาศเผยแพร่รายงานเพื่อให้แสดงความคิดเห็นทั้งตงรายงาน จากนั้นให้จัดทำรายงานขั้นสุดท้ายและรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเสนอต่อสำนักงาน กกพ. ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบต่อไป

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำการหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง กรณีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม กระทบต่อสิทธิในที่ดินของผู้ร้อง สิทธิชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และขาดการมีส่วนร่วมของผู้ร้องหรือประชาชนหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

/๓.๑ รัฐธรรมนูญ...

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗^๕ รับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน มาตรา ๗๒^๕ กำหนดแนวนโยบายให้รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินด้วยการจัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มาตรา ๔๓^๖ รับรองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมาตรา ๕๗^๗ กำหนดหน้าที่ของรัฐที่จะต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ปันพูน บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว และมาตรา ๕๘^๘ ได้กำหนดให้ในกรณีที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือ

/ส่วนได้เสีย...

^๕ มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๗๒ รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

^๖ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

^๗ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ปันพูน บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๘ มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

ส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด โดยบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาต ทั้งนี้ การอนุญาตต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด สอดคล้องกับที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA)^๙ ได้รับรองให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน (right to a clean, healthy and sustainable environment) หรือสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (right to a healthy environment) เป็นสิทธิมนุษยชน

๓.๒ นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้มีความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับที่ดินและสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม^{๑๐} ไว้ว่า การเข้าถึง การใช้ และการควบคุมที่ดิน มีผลต่อการบรรลุสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการมีอาหารที่เพียงพอ สิทธิในการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่มีมาตรฐาน และสิทธิในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม เนื่องจากที่ดินเป็นแหล่งผลิตอาหาร สร้างรายได้ ที่อยู่อาศัย และมีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และศาสนา ดังนั้น รัฐภาคีจึงมีพันธกรณีในการที่ต้องดำเนินการให้ปัจเจกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิในที่ดิน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยการเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจของรัฐต่อสาธารณะอย่างกว้างขวาง การเข้าถึงข้อมูลที่เพียงพอและโปร่งใส รวมถึงการอำนวยความสะดวกและขจัดอุปสรรคในการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าว

๓.๓ สำหรับการดำเนินธุรกิจของเอกชน องค์การสหประชาชาติได้มีหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principles on Business and Human Rights หรือ UNGPs) กำหนดหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการดำเนินธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (protect) (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน (respect) และ (๓) การเยียวยา (remedy) ทั้งนี้ UNGPs ได้มีข้อชี้แนะให้ภาคธุรกิจนำกระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) มาเป็นเครื่องมือในการประเมิน

/ผลกระทบ...

^๙ ข้อมติที่ ๗๖/๓๐๐ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

^{๑๐} E/C.12/GC/26: General comment No. 26 (2022) on Land and Economic, Social and Cultural Rights

ผลกระทบหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริงและอาจเกิดขึ้นได้จากการดำเนินธุรกิจ^{๑๑}เพื่อจะได้ทราบสถานะของการดำเนินธุรกิจของตนว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่อย่างไร เพื่อนำไปสู่การป้องกัน บรรเทา และจัดการผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนนั้น^{๑๒}

๓.๔ กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๓.๔.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีผู้ถูกร้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม กระทบต่อสิทธิในที่ดินของผู้ร้องและสิทธิชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า

๑.๑) เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] ตำบล [REDACTED] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เนื้อที่ ๒๕๒-๑-๕๕ ไร่ เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม ต่อจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งจังหวัดมุกดาหารได้ส่งคำขอและผลการตรวจสอบสภาพป่าไปยังกรมป่าไม้ พร้อมมีความเห็นสมควรอนุญาตให้ผู้ถูกร้องเข้าทำประโยชน์ เนื้อที่ ๑๗๐-๓-๑๒ ไร่

๑.๒) วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ มีผู้ร้องเรียนคัดค้านการอนุญาตต่อจังหวัดมุกดาหารว่า พื้นที่ที่ผู้ถูกร้องขออนุญาตทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชน [REDACTED] ซึ่งสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) ตรวจสอบแล้วพบว่า พื้นที่ตามคำขออนุญาตบางส่วนไปทับซ้อนกับ (๑) ที่ดินทำกินของประชาชนที่ได้สำรวจการถือครองตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จำนวน ๒ แปลง (๒) ที่ดินทำกินของสมาชิก [REDACTED] ซึ่งอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหา (๓) พื้นที่สวนป่าของรัฐ และ (๔) ที่ดินที่อยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหตามนโยบายทวงคืนผืนป่าของ คสช. ผู้ถูกร้องจึงได้ปรับลดขนาดพื้นที่ที่ขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ลงเหลือ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ เพื่อให้ไม่ทับซ้อนกับพื้นที่ดังกล่าว กรมป่าไม้จึงอนุญาตให้ผู้ถูกร้องเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เนื้อที่ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ มีกำหนดระยะเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๙๖ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากผู้ถูกร้องได้รับการอนุญาตดังกล่าว ก็ยังมีผู้ร้องเรียนคัดค้านต่อจังหวัดมุกดาหารและกรมป่าไม้อีก จังหวัดมุกดาหารจึงมีคำสั่งที่ ๔๑๒๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งข้อมูล ณ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

/๑.๓) ทั้งนี้...

^{๑๑} จาก คู่มือประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และรายงานตรวจสอบ (checklist) ของภาคธุรกิจ, โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สืบค้นจาก <http://lms.nhrc.or.th/ulib/document/Fulltext/F10605.pdf>, เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗

^{๑๒} จาก แนวทางการตรวจสอบสถานะสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) สำหรับบริษัทจดทะเบียน, โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สืบค้นจาก <https://www.sec.or.th/TH/Documents/Seminars/HRDDforListedCompanies.pdf>, เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๗

๑.๓) ทั้งนี้ นับแต่มีการประกาศสงวนหวงห้ามการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าดงหมู เมื่อปี ๒๕๐๔ ได้เกิดปัญหาพิพาทเรื่องการทับซ้อนระหว่างแนวเขตของป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] กับที่ดินทำกินดั้งเดิมของประชาชน และการโต้แย้งเรื่องสิทธิในที่ดินระหว่างประชาชนในพื้นที่กับรัฐมาโดยตลอด จนกระทั่งเมื่อปี ๒๕๕๗ การดำเนินนโยบายทวงคืนผืนป่าของ คสช. ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินของประชาชนที่ยังอยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหาไม่แล้วเสร็จหลายแปลง ซึ่งข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ พบว่า ปัญหาดังกล่าวอยู่ระหว่างการแก้ไขภายใต้โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คทช.) และจากข้อมูลเมื่อ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ พบว่า คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทั้งระบบ ภายใต้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของ [REDACTED] ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน อยู่ระหว่างการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) เมื่อผู้ร้องเรียนว่าพื้นที่ที่ผู้ถูกร้องยื่นคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] ทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชน ซึ่งจังหวัดมุกดาหารสำนักงานทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร และกรมป่าไม้ ได้ตรวจสอบแล้วพบว่า พื้นที่ของผู้ถูกร้องทับซ้อนที่ดินทำกินของประชาชนจริง และยังทับซ้อนกับพื้นที่อื่นอีก จึงได้ปรับลดขนาดพื้นที่ที่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ลงเหลือ ๑๒๑-๓-๖๘ ไร่ เพื่อไม่ให้ทับซ้อนที่ดินดังกล่าว แต่หลังจากนั้นยังคงมีการร้องเรียนเช่นเดิม จังหวัดมุกดาหารจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ จึงเห็นได้ว่า จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ (ขอนแก่น) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร กรมป่าไม้ และผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาในระดับพื้นที่ ตลอดจนคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของ [REDACTED] และคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทั้งระบบ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาในระดับประเทศ ได้ตอบสนองและแก้ไขปัญหาการร้องเรียนมาโดยตลอด กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง

๒.๒) อย่างไรก็ตาม โดยที่การเข้าถึง การใช้ และการควบคุมที่ดินมีความสำคัญต่อการบรรลุสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองไว้ใน ICESCR กระบวนการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่ผู้ร้องจึงจำเป็นต้องดำเนินการให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว เห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังจังหวัดมุกดาหารและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป

/๒.๓) สำหรับ...

๒.๓) สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม จะกระทบต่อสิทธิชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นว่า ตามที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องและประชาชนในท้องถิ่นใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] ในลักษณะที่เป็นแหล่งอาหารและป่าต้นน้ำ การที่ผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลม จึงอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น ในฐานะที่รัฐมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๒) ในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกรมป่าไม้และผู้ถูกร้องต่อไป

๓.๔.๒ กรณีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ร้องหรือประชาชนหรือไม่ อย่างไร

๑) ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า

๑.๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอความเห็นต่อการเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] จากสภาเทศบาลตำบล [REDACTED] เพื่อนำไปประกอบการยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์จากกรมป่าไม้ ตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่กำหนดให้นำเอกสารหลักฐานที่แสดงผลการพิจารณาให้ความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปยื่นพร้อมคำขออนุญาตต่อจังหวัดที่ป่านั้นตั้งอยู่ เมื่อจังหวัดได้รับคำขอแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสภาพป่า จากนั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นพร้อมรวบรวมเอกสารหรือหลักฐานเสนอไปยังกรมป่าไม้ เพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป

๑.๒) ประธานสภาเทศบาลตำบล [REDACTED] จึงเรียกประชุมสภาเทศบาลตำบล [REDACTED] เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕ เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยปิดประกาศหนังสือเชิญและวาระการประชุมไว้อย่างเปิดเผย ณ สำนักงานเทศบาลตำบล [REDACTED] พร้อมประชาสัมพันธ์กำหนดวันนัดประชุม เวลา สถานที่ประชุม และเรื่องที่จะนำเข้าสู่ที่ประชุม เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าร่วมรับฟังการประชุมผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลตำบล [REDACTED] ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุม “มีมติเห็นชอบในโครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานลม

/ซึ่งตั้งอยู่...

ซึ่งตั้งอยู่ใน [REDACTED] อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ว่าเป็นโครงการที่ดี แต่ก่อนที่จะดำเนินการต่อไปนั้น ต้องผ่านประชาคมจากประชาชนในพื้นที่ก่อน และให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ออกจุดให้ชัดเจนก่อนดำเนินการ ไม่ให้ทับที่ของประชาชน ถ้าไม่เป็นไปตามนี้ ที่ประชุมถือเป็นโมฆะและ/หรือให้ดำเนินการตามระเบียบฯ”

๑.๓) โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้องยังไม่ได้อยู่ในขั้นตอนของการขออนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน แต่หากผู้ถูกร้องประสงค์จะดำเนินโครงการต่อไป จะต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำไปประกอบการขอใบอนุญาต ตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็น และทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการประกาศแพร่ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่แสดงความคิดเห็น เพื่อสรุปรวบรวมให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ผู้ถูกร้องดำเนินโครงการต่อไป

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นขอความเห็นจากสภาเทศบาลตำบล [REDACTED] เพื่อนำไปประกอบการยื่นขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติฯ ซึ่งการขอความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการให้สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นในฐานะที่เป็นผู้แทนของประชาชน โดยได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สภาเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ประชุมเพื่อให้ความเห็นตามขั้นตอนที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติฯ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ แล้ว ในขั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๒) อย่างไรก็ตาม การที่สภาเทศบาลตำบล [REDACTED] ทราบอยู่แล้วว่า พื้นที่ดังกล่าวอาจทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ แต่ได้พิจารณาให้ความเห็นโดยมิได้จัดรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนรอบด้านจากประชาชนเสียก่อน อีกทั้งการให้ความเห็นแต่เพียงว่า “ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ออกจุดให้ชัดเจนก่อนดำเนินการ ไม่ให้ทับที่ของประชาชน” ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องและกรมป่าไม้ทราบว่า การเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้ร้องและประชาชนในพื้นที่อย่างไร ดังนั้น ในขั้นนี้ แม้จะไม่ปรากฏว่า การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ร้องหรือประชาชน แต่การสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติของสภาเทศบาลตำบล [REDACTED]

ยังมีข้อบกพร่อง จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสภาเทศบาลตำบล [REDACTED] และจังหวัดมุกดาหาร

๒.๓) นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า แม้การขอความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติฯ จะเป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้แทนของประชาชน ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นทางอ้อม แต่มิได้หมายความว่า สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถสะท้อนความเห็นตลอดจนข้อห่วงกังวลของประชาชนได้ครบถ้วนเทียบเท่ากับการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ดังเช่นการรับฟังความคิดเห็นในขั้นตอนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การรับฟังความเห็นเพื่อนำไปประกอบการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า ตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ฯ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อคุ้มครองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๘ ซึ่งกำหนดให้รัฐมีหน้าที่จัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาอนุญาตให้มีการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อกรมป่าไม้ต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ จึงมีมติดังนี้

๔.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู [REDACTED] เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง กระทบต่อสิทธิในที่ดินของผู้ร้องหรือประชาชน เป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแล้ว จึงให้ยุติเรื่องตามมาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ ววรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม การขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าว อาจสุ่มเสี่ยงที่จะกระทบต่อสิทธิชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

/๔.๒ ประเด็น...

๔.๒ ประเด็นที่ ๒ กรณีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ร้องหรือประชาชน ในขั้นนี้ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของสภาเทศบาลตำบล ยังมีข้อบกพร่องและไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็น ตลอดจนข้อห่วงกังวลของประชาชนได้ครบถ้วน

๔.๓ จากข้อ ๔.๑ และข้อ ๔.๒ จึงให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ต่อผู้ถูกร้อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมป่าไม้ จังหวัดมุกดาหาร และสภาเทศบาลตำบล ดังนี้

๔.๓.๑ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๑) ให้จังหวัดมุกดาหารเร่งตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาข้อสรุป กรณีข้อร้องเรียนเรื่องพื้นที่โครงการของผู้ถูกร้องบางส่วนทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชนโดยเร็ว

(๒) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งแก้ไขปัญหาดินทำกินของประชาชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู และให้จัดทำแผนแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยมีกำหนดระยะเวลากำกับ

(๓) ให้ผู้ถูกร้องพิจารณาทบทวนขนาดพื้นที่ตั้งโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไป

(๔) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ว่าจะส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญหรือทับซ้อนกับพื้นที่ที่ผู้ร้องและประชาชนในท้องถิ่นใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะที่เป็นแหล่งอาหารและป่าต้นน้ำหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การทบทวนการกำหนดขนาดพื้นที่ที่ผู้ถูกร้องได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู ต่อไป ทั้งนี้ ให้ประสานเทศบาลตำบล และผู้ร้องเข้าร่วมการสำรวจด้วย

(๕) ให้สภาเทศบาลตำบล จัดประชุมในพื้นที่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู เพื่อเป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานลมของผู้ถูกร้อง แล้วเสนอไปยังจังหวัดมุกดาหารเพื่อรายงานไปยังกรมป่าไม้ต่อไป

๔.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ให้กรมป่าไม้แก้ไขระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นโดยตรงด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ ลิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

